

Sådan smadrer vi

ELEVERS LÆSELYST OG LÆSEKOMPETENCE

TORSDAG D. 18. JANUAR 2024

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DOOLEXIA
18. JANUAR 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

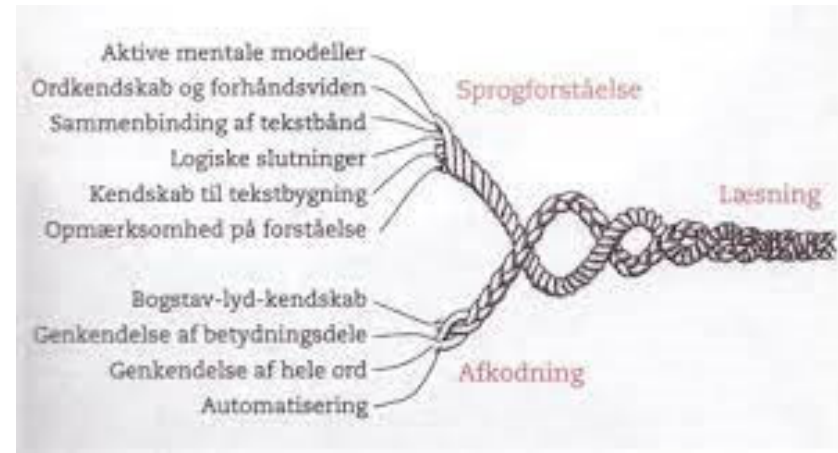
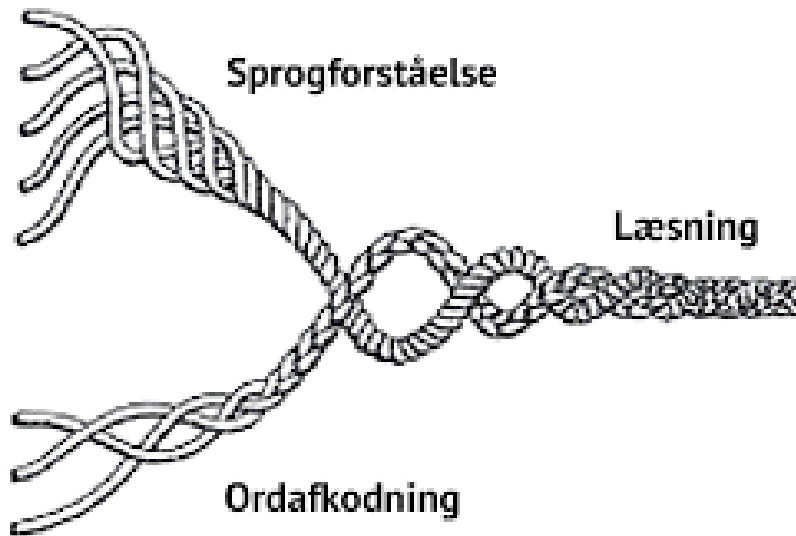

DET JEG GØR

- De **5** mest effektive metoder til at dræbe elevernes læse- og skrivelyst **med** pointer fra Pisa og Pirls

HVAD ER LÆSNING?

(Gough & Turner, 1986)

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DOOLEXIA
18. JANUAR 2024

SIMON SKOV FOGST
LEKTOR

Råd nr. 1

FOKUSER PÅ AFKODNING

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DOOLEXIA
18. JANUAR 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

AT TAGE ELLER IKKE AT TAGE

- Jeg tager, jeg tog, jeg har taget
- Min mors kæreste hedder Tage
- Jeg tager ikke parti for nogen
- Jeg tager jer med ud på en rejse
- Hvor vi kigger på byens tage

- Tagetage

Råd nr. 2

FOKUSER PÅ SPROGFORSTÅELSE

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

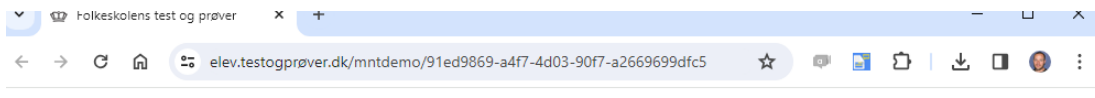
AARHUS UNIVERSITET

DOOLEXIA
18. JANUAR 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

TEACHING TO THE TEST

Hvad betyder **fugte**?

Sæt et X

- beskytte små fugleunger
- gøre noget en anelse vådt
- reparere revner i en mur
- være god ved andre børn

Sæt to streger, så der bliver tre ord

Eksempel:
isbilko ► is|bil|ko

Klik der, hvor ordet deles

s k o l o i s

Næste >

testogprøver.dk

testogprøver.dk

Råd nr. 3

FOKUSER PÅ LÆSNING

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DOOLEXIA
18. JANUAR 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

DEN BALANCEREDE TILGANG

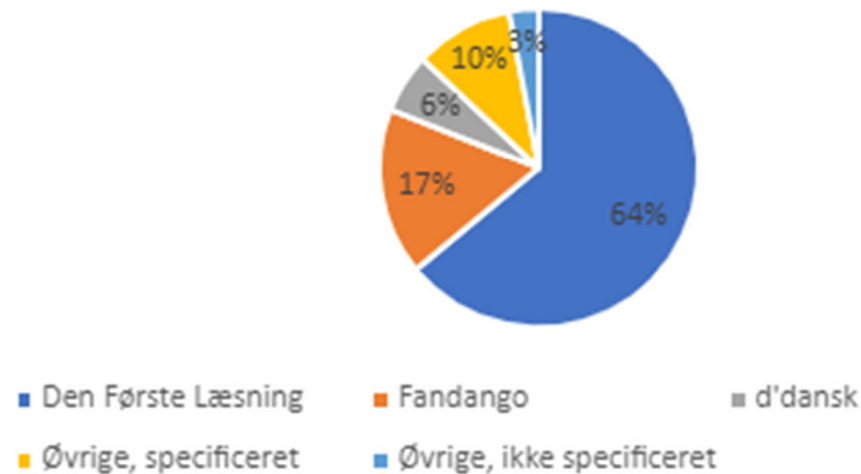
1. Eksplicit undervisning i afkodning, herunder fonologisk bevidsthed og det alfabetiske lydprincip.
2. Meget elevlæsning og udvikling af flydende læsning gennem varierede læseaktiviteter.
3. Et rigt tekstunivers til understøttelse af meningsorienterede læseaktiviteter.
4. Eksplicit undervisning i læseforståelse og læseforståelsesstrategier.
5. **Meget skrivning som integreret del af læseundervisning, herunder fokus på skrivningens kommunikative funktion.**
6. **Fagligt varierede og indholdsrige emner.**
7. Differentiering, både i balancen mellem afkodnings- og meningsorienterede aktiviteter samt forskellige læringsforudsætninger og -behov. (Bremholm, 2017, s. 85-86).

DE TRE MEST ANVENDTE LÆREMIDLER

- *Den første læsning*
- *Fandango*
- *d'dansk*

Læremidler anvendt i begynderundervisningen,
PIRLS 2021

DE TRE MEST ANVENDTE LÆREMIDLER

	Den Første Læsning	Fandango	d'dansk
Afkodning	✓✓✓	✓	✓✓
Meget elevlæsning	✓✓✓	✓	✓✓
Et rigt tekstunivers	✓	✓✓	✓✓
Eksplicit undervisning	✓	✓	✓✓
Skrivning	✓	✓	✓✓
Varierede og indholdsrige emner	✓	✓✓	✓✓✓
Differentiering	✓	✓	✓✓

**INGEN AF DEM
LEVER OP TIL DET**

DE TRE MEST ANVENDTE LÆREMIDLER

- *Den første læsning:* Materialet er velfunderet i læsningens tekniske aspekter, men utilstrækkeligt i forhold til de meningsorienterede aspekter.
- *Fandango:* Materialet tilgodeser på visse punkter i højere grad en balanceret tilgang til begynderundervisning med både tekniske og meningsorienterede aktiviteter, men med fokus rettet mod (oplæst) litteratur og fiktionskompetence.
- *d'dansk:* Materialet harmonerer bedst med principperne for en balanceret tilgang til begynderundervisning i læsning. Materialet er dog stærkt afhængigt af, at lærere kan hjemskaffe den anbefalede litteratur til arbejdet med tekster (Gabrielsson et al. 2024).

Råd nr. 4

FOKUSER PÅ FEJL

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DOOLEXIA
18. JANUAR 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

onsdag den 13. marts 2013

Fuld af kræft

Jeg gider ikke mere. Jeg har bare lyst til at lægge mig i fosterstilling, hvorefter jeg vil løbe skrigende rundt i al evighed. Jeg vil flygte – bare væk.

Cecilie har det på samme måde. Alle hospital besøgene har været for meget. For meget opmærksomhed og påmindelse på det onde.

Vi besluttede os derfor at rejse væk i weekenden. Det tog lidt tid at få forældrene overtalt, men vi klarede den. To Copenhagen we go!

Vi skal prøve alt, gøre alt, sige alt og være alt det vi har lyst til. Cecilie skal være glad, selvom at det måske ikke er det bedste tidspunkt at tage af sted på.

Hun har fået en tatovering. En smuk sol. Den minder mig om hende. Så lysende og stærk. Fuld af kræft.

.....kræft.....

Jeg elsker hende

-Jeppe

Ps. Her er et billede af solen

Om mig

 [Jeppe Jessen](#)

Svendborg, Fyn, Denmark

Hej:) Jeg hedder Jeppe og jeg er 17 år og går i 1.U på Svendborg Gymnasium. Jeg er 1,95 høj, så det er nok oplagt at jeg spiller Basketball og har gjort det i mange år. Min drøm er at komme til at spille i min yndlingsklub L.A Lakers!!

[Vis hele min profil](#)

Blog-arkiv

▼ 2013 (10)

▼ marts (8)

[Fuld af kræft](#)

[En stor drøm?](#)

[Sort ungdom.](#)

[For godt til at være sandt?!](#)

[Roser er røde, violer er blå.....](#)

[Happiness!](#)

[Blod er tykkere end vand](#)

[Dobbelt triumf!!](#)

► februar (2)

MARIA

*Jeg aner ikke, hvor lang tid de skal bruge på at skrive deres blogs, så de bliver gode, så de får arbejdet med sproget, og så identiteten bliver troværdig. De skal både lære at bruge blogs som et redskab, der kan bruges til at udtrykke meninger, holdninger og synspunkter, og samtidig er der også analysen og tolkningen af romanen – **vi skal stadig arbejde med de danskfaglige sider***

”Det var en stor fejl, at jeg ikke fik kommenteret ordentligt på elevernes blogs, og vi fik overhovedet ikke arbejdet med grammatikken.”

KAN BEATHE SKRIVE?

- Inspirationskatalog til fastelavn
 - Kontekstualiseret skrivning
 - 3 lektioner
 - Beathe er ordblind
-
- Gruppefeedback: Stavning
 - Lærereens feedback: Stavning

GUIDES-TIL-ALT.DK - MELLEMLTRIN

-
- Larsson, 2018
 - Bo er ordblind
 - Bos fokus: Stavning!

Råd nr. 5

FOKUSER PÅ DET ANALOGE

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DOOLEXIA
18. JANUAR 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

LÆSNING ER BEDST PÅ PAPIR

- Læsetræning skal være analog

FAKTA

- Digitale tekster FINDES
- Det er **altafgørende**, at skolen klæder eleverne på til at forholde sig til deres potentielle manipulation
- Luseguiden.dk
- SoMe

- Træningsredskaber

PIRLS 2021 OG PIRLS 2022

- To *digitale* undersøgelser af læsning
- 10.000+ elever læste tekster og svarede på spørgsmål på skærm

Den tomme krukke

Genfortalt af Elaine L. Lindy

Illustreret af Jennifer Moher

Kejseren af Kina lod fortælle at en konkurrence skulle afgøre hvem der skulle være den næste arving til tronen. Kejseren var gammel og havde ikke nogen børn. Fordi han elskede planter, befalede han at ethvert barn som ønskede at blive kejser, skulle komme op til slottet for at modtage ét kongeligt frø. Det barn der kunne fremvise det bedste resultat efter seks måneder, ville vinde konkurrencen og blive den næste kejser.

Tænk hvor spændende det var! Den dag hvor frøene skulle deles ud, var slottet fuld af flokke af håbefulde børn. Hvert barn vendte hjem med én dyrebar mulighed i hånden.

PIRLS 2021

- En brobygning på papir
- 1.401 elever i 4. klasse læste tekster og svarede på spørgsmål på papir
- BROBYGNINGSSTUDIET

BROBYGNING - PAPIR

15. Hvad tror du, kejseren syntes, var det vigtigste hos et menneske?

- A at man havde kongelige færdigheder
- B at man var et ærligt menneske
- C at man havde respekt for sine forældre
- D at man var en god gartner

16. Hvorfor smilede kejseren til Jun?

Den tomme krukke

17. Jun har forskellige følelser i løbet af historien. Brug det, du har læst, til at forklare, hvorfor Jun havde hver af disse følelser.

håbefuld

forvirret

nedslået

Den tomme krukke

FAKTA - PIRLS

- Elevernes gennemsnit i den digitale hovedundersøgelse: **539 point**
- Elevernes gennemsnit i brobygningstudiet: **538 point**

FAKTA

- Balling (2017) peger på, at det handler meget lidt om mediet
- Og meget mere om, hvad eleverne skal læse
- Skønlitteratur i det traditionelle bogmedie
- Faglitteratur på digitale enheder
- Eleverne viser en evne til at vælge deres mediebrug på baggrund af tekstens affordans (Kucirkova, 2014).

FAKTA

- Delgado et al. (2018) "berømte" meta-review viser, at medie-effekterne ikke stemmer overens.
- Det er svært direkte at sammenligne læsning på papir vs. læsning på skærm, fordi der indgår ikke-sammenlignelige kendetegn.
- Pærer og brandbiler
- Erfaringer med mediet
- De fleste fund i reviewet peger på, at de fleste medie-relaterede effekter kommer fra opgaver, som skal løses inden for en bestemt tidsramme,
- Analog læsning bør prioriteres over digital læsning, men det er urealistisk at fraråde digitale enheder

Hvordan styrker vi

ELEVERS LÆSELYST OG LÆSEKOMPETENCE?

TORSDAG D. 18. JANUAR 2024

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

DOOLEXIA
18. JANUAR 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

HVAD ER LÆSNING?

Læseforståelse =
(Forlæsning + Afkodning + Læsning) x
Ordforståelse x
Scenarieforståelse x
Eget projekt

+ kontekstualiseret skrivning

(Bundsgaard, 2010)

DEN BALANCEREDE TILGANG

1. Eksplicit undervisning i afkodning, herunder fonologisk bevidsthed og det alfabetiske lydprincip.
2. Meget elevlæsning og udvikling af flydende læsning gennem varierede læseaktiviteter.
3. **Et rigt tekstunivers til understøttelse af meningsorienterede læseaktiviteter.**
4. Eksplicit undervisning i læseforståelse og læseforståelsesstrategier.
5. **Meget skrivning som integreret del af læseundervisning, herunder fokus på skrivningens kommunikative funktion.**
6. **Fagligt varierede og indholdsrige emner.**
7. Differentiering, både i balancen mellem afkodnings- og meningsorienterede aktiviteter samt forskellige læringsforudsætninger og -behov. (Bremholm, 2017, s. 85-86).

LITERACY

- Læsning og skrivning – i kontekst
- **LITERACY**

- Skriftsprog
- Skriftsprog i kontekst
- Tegn i kontekst

Kognitiv tilgang

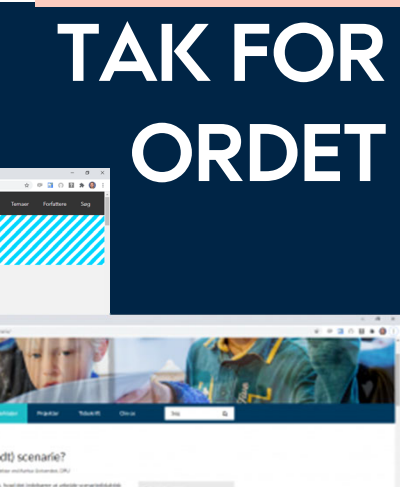
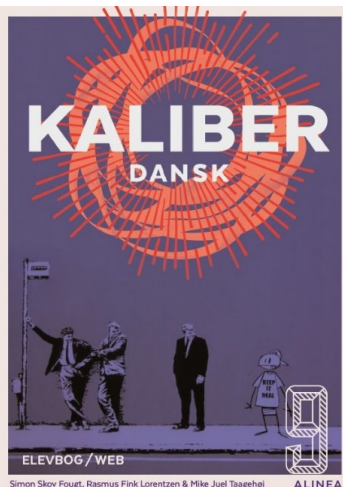
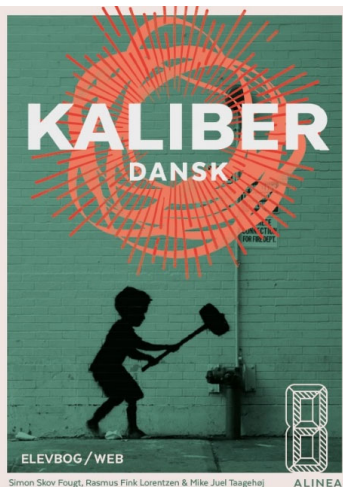
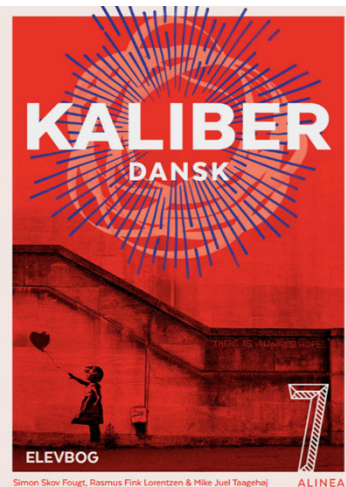
Sociokulturel tilgang

Socialesemiotisk tilgang

Dyslektikere

Dyslektikere?

simon-skov-foug.dk

simon@foug.dk